

„Protože jsem zatvrzele zapíral, dostal jsem „jen“ deset let,“ říká Eduard Marek

20.11.2016

Skaut tělem i duší Eduard Marek je rodilý Žižkovák, který prožil snad všechny útrapy všech režimů. Účastník druhého a třetího odboje, nositel nejvyšších skautských, odbojářských vyznamenání a medailí oslaví příští rok kulaté 100. narozeniny a při té

příležitosti hodlá věnovat Žižkovu knížku svých vzpomínek.

Jaký byl Žižkov skoro před sto lety?

Jsem čistokrevný Žižkovák. Narodil jsem se zde a bydlel na Havlíčkově náměstí. Teď má ten barák na rohu, kde jsem žil, moderní modrozelenou fasádu, která se mi moc nelíbí. Z pavlačí již dávno udělali chodby. A naproti si pamatuju, že byly stáje. Nejvíc jsme si jako děti hráli na náměstí a v ulici Jakoubkově, která se

dnes jmenuje Sabinova. Nic nejezdilo, aut moc nebylo, tak šlo hrát fotbal přímo v ulicích. To ale nebyly opravdový míče, víte? Ty byly moc drahé. Jen takové hadráky, vyrobené z punčoch. Dál než za Bezovku jsme ale nechodili.

Je pravda, že ke skautingu jste se dostal přes kostel sv. Prokopa?

Ministroval jsem tam a páter Klement založil takovou družinu, což byl první krok k tomu z nás udělat skauty. Takových družin bylo na začátku Československa několik tisíc.

Vzpomenete si, kam vedla vaše první výprava?

Na Žižkově jsme založili skautskou družinu, s ní jsme jeli na tábor u Beluši na Slovensku. Ještě jsme skautingu nerozuměli, tábor vedl učitel Macek. Tak jsme mu hned složili písničku: „Macku, macíčku, ty vůdce náš, ty velký kříž s námi máš, my ti za to všichni věrni zůstanem, my si na tebe v dáli v Čechách často vzpomenu.“ Příští rok jsme již tábořili samostatně.

Setkal jste se se slavným Jestřábem?

Foglara jsem potkal až poté, když jsem dělal předsedu organizace na Žižkově. Nechtěl žádnou funkci, vedl jen svůj oddíl. Vlastně co dělal, to psal, a z toho vznikly knížky. Zapamatoval jsem si ho, jak nosí ty svoje kraťasy. Byl výborný.

Ovlivnily vás Rychlé šípy?

Napsal to přesně v takovém duchu, jak si doba žádala. Když zakázali skauting, jen něco pozměnil v psaní. Taky mu vyčítali, že dělal bobříky. Skauting měl totiž Tři orlí pera. Já se ho vždycky zastával. Ve skautingu platí Slib a Zákon. Ostatní si mohou dělat, co chtějí. Uměl krásně vyprávět. Nejvíce se vypravoval do Prokopského údolí.

Jakou máte největší vzpomínku na skauting?

Na setkání jamboree v Anglii. Skautů nás bylo asi 40 tisíc. Neskutečný zážitek.

Pomohl vám skauting k překonání životních útrap, které jste musel prožít?

V kriminále mi určitě moc pomohl. Skaut má nejen vlastní regule a povinnosti, ale také zákon pomáhat, kde je třeba. A to bylo i v případě pronásledovaných Židů za války. Zapojil jsem se do pomoci židovské obci, ale nakonec se na to přišlo. Bylo to ale hned na začátku války, kdy Němci všude vítězili, takže se o nás ještě tolik nestarali. Za styk se Židy ale byl koncentrák na dva roky. Můj obhájce mi řekl: „Nechte to na mě, já jim něco napovídám, to jsou Němci jak poleno. Vy jim nic neříkejte.“ Napovídal jim, že jsem se s Židy stýkal jen kvůli obchodu. Tak jsem dostal jen tři měsíce žaláře. Nebyl jsem hrdina, že jsem skončil v koncentráku. Byl to můj první kriminál. Když jsem se vrátil, vše bylo rozpuštěné: skauti, Sokol, jen DTJ nechali. Na Žižkově vedl Honza Vlach mládež na Ohradě a pozval mě, že budeme dělat tajně skauting, a fungovali jsme tak do konce války. Jinak skauting mě naučil jíst střídavě a přežít nesnáze, což se mi hodilo do života, co mě čekalo. Měli jsme jen dva roky povoleného skautingu a dvacet let jsme ho dělali ilegálně – a to jak po válce, tak v normalizaci. Scházeli jsme se v jiných organizacích, i tábory byly zatajované. Schovávali jsme se pod názvy jako Klub turistů apod.

Vaše rodina zažila i bombardování Prahy.

Manželka s klukem byli zasypaní. To už jsme bydleli ve Vysočanech. Zvláštní bylo, že padla i druhá puma do stejného místa, která ten barák rozhodila. To je naprostý zázrak – podle vojenských pouček se nestává. Klukovi byli tři roky a nemohl vůbec mluvit. První, co pak pronesl, bylo: „Puma, bum, barák.“

Po válce přišly další rány osudu...

Nejhůř bylo po Únoru, když komunisti provedli puč. Řekli jsme si, že musíme něco dělat, a tak vznikla značka DEB – doktor Edvard Beneš. Byli jsme napojeni na Mosteckou skupinu, která měla na starosti kromě jiných akcí převádět přes hranice vládní činitele. V té době dostali do bezpečí kancléře prezidenta pana Smutného s celou rodinou. Čekali jsme na další pokyny od francouzské skupiny vedené generálem Prchalou. Poslali k nám agenta, který bydlel u nás v bytě v Karlíně. Když nás začali zatýkat, stále u mě bydlel, protože si myslel, že o něm nevědí. Pak ale udělali prohlídku, a bylo to. O tu naši skupinu jim ale ve skutečnosti nešlo. Šlo jim o Horákovou, kterou potřebovali příkladně potrestat. Takže všechny podobné skupiny – okolo 200 lidí – rozdělili do 20 skupin a navlíkli na Horákovou. Jelikož se s ní agent sešel, o čemž jsme ani nevěděli, dostali jsme také příkladné tresty. Prokurátor mě navrhol 25 let až doživotí. Protože jsem zatvrzele zapíral, dostal jsem „jen“ deset let. Po sedmi letech mě pustili na podmínku. Moje manželka dostala ještě o rok navíc kriminálu – byla totiž přímo s ním v bytě a zapírat nemohla.

Před nedávnem jste vydal knížku „Všechny boží cesty jsou nevyzpytatelné“. Překvapilo mě, kolik je tu romantických příběhů a pověstí.

Knížka je založená na vyprávění mého tatínka. Původně jsem zamýšlel vydat povídky o Karlu IV., který měl letos 700. výročí. Redaktorka, která mi pomáhala s vydáním knížky, doporučovala, abych začal rovnou tatínkem, který vzpomínal na francouzské vojáky. Na tohle jsem se připravoval již v kriminále. Dělal jsem si průběžně poznámky a posílal je synovi domů. Před osmnácti lety vyhazoval můj kluk ze své práce staré počítače, tak mi jeden věnoval a já se na něj učil jako na psacím stroji a přepsal původní poznámky. Některé pověsti jsou tatínkovi, jiné mé. Karla IV. jsem si předělal po svém. Nechtěl jsem to ani vydat, ale paní redaktorka byla nadšená. A i z mého okolí mám pozitivní odezvu.

Co připravujete nyní?

K stoletému výročí vyjdou pro Žižkov moje vzpomínky. Vyprávění se bude týkat především doby, jak to v téhle čtvrti vypadalo. Pamatuju ještě na starostu Žďárského, který si postavil naproti radnici barák s věžičkou. Lidé se mu – ještě jako starému pánovi – posmívali, že si postavil barák „z hlíny“ – myšleno za obecní peníze. Lidi mu nadávali a my děti jsme mu dupaly na sklep a křičely: „Hlína!“ Ve skutečnosti barák ale stál ještě předtím, než se stal starostou.

Eduard Marek (nar. 1917) se narodil na Žižkově v Chelčického ulici. Patří k zakladatelům a hybatelům skautingu v Praze 3. Byl členem ministrantské organizace Legio Angelica, kterou vedl páter Klement z kostela sv. Prokopa, poté se z ní stala skautská organizace pod dohledem A. B. Svojsíka. Působil jako předseda obvodní rady Junáka Prahy 2 a je členem Svojsíkova oddílu a Skautského oddílu Velená Fanderlíka. Angažuje se ve Společnosti křesťanů a Židů, Konfederaci politických vězňů, je držitelem mnoha skautských vyznamenání a medailí za svoji činnost v druhém a třetím odboji. Během 2. světové války byl vězněn za pomoc Židům. Komunistický aparát ho odsoudil za působení v ilegální organizaci DEB – doktor Edvard Beneš – která měla za cíl převádět z Československa stíhané vládní činitele. Za tuto aktivitu byl odsouzen na 10 let k nuceným pracím.

Text: Martin Hošna